

Gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater

'KRW: nog maar
53
maanden tot we de
waterkwaliteit op orde
moeten hebben'

Een belangrijke bedreiging voor aquatische ecosystemen zijn de gewasbeschermingsmiddelen die via de landbouw in het oppervlaktewater terechtkomen. De Kaderrichtlijn Water heeft twee normen voor dit soort middelen: een norm voor chronische blootstelling van waterorganismen waarbij wordt getoetst aan de jaargemiddelde concentratie van een gewasbeschermingsmiddel in het oppervlaktewater en een norm voor acute blootstelling waarbij wordt getoetst aan de maximum gemeten concentratie in een jaar. De KRW schrijft voor dat aan beide normen moet worden voldaan.

— Geert van Duinhoven (redacteur Vakblad)

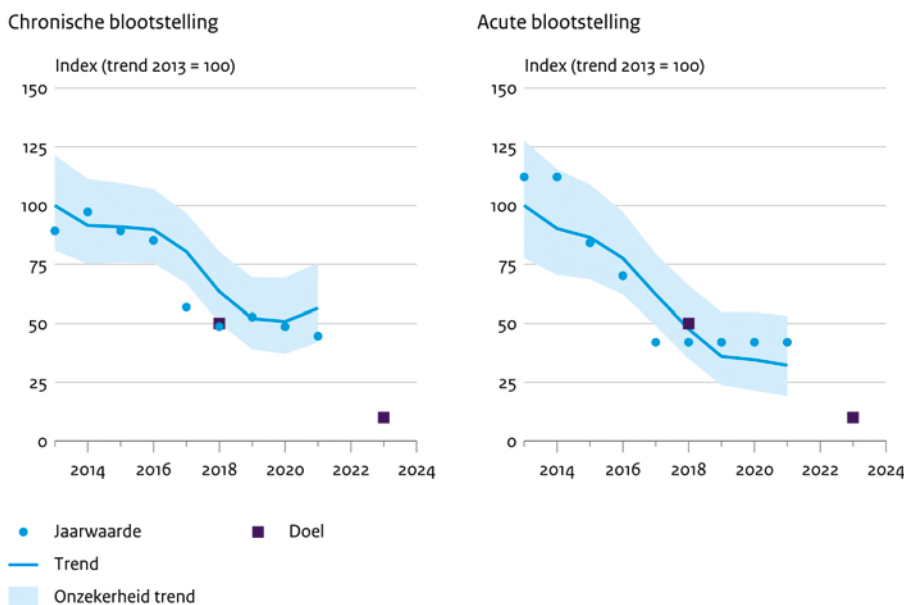
> De doelstellingen voor de ecologische waterkwaliteit zijn verder uitgewerkt in de nota *Gezonde Groei Duurzame Oogst*. Het doel is om het aantal gemeten overschrijdingen van de waterkwaliteitsnormen in de periode 2021-2023 met 90 procent te verminderen ten opzichte van de referentieperiode 2011-2013. Voor de periode na 2023 zijn doelstellingen vastgelegd in het uitvoeringsprogramma bij de Toekomstvisie gewasbescherming 2030 van het ministerie van LNV. In dat stuk staat onder andere dat in 2027 de KRW-doelen moeten zijn gehaald. Daarnaast mogen er in 2030 nagenoeg geen emissies van gewasbeschermingsmiddelen meer plaatsvinden. Voor het gewasbeschermingsbeleid is een specifiek meetnet ingericht, het Landelijk Meetnet Gewasbeschermingsmiddelen. Het meetnet bevat 96 vaste punten, die zo zijn gekozen dat ze met grote waarschijnlijkheid worden beïnvloed door één specifieke teeltgroep (bijvoorbeeld bloembollen of fruitteelt). Omdat het aantal overschrijdingen van jaar tot jaar door invloed van het weer sterk kan variëren, is in de nota *Gezonde Groei Duurzame Oogst* afgesproken om de trend te bepalen op basis van een driejaarlijks voortschrijdend gemiddelde van het percentage overschrijdingen van de KRW-normen.

One-out/all-out

Tot zo ver de techniek. Wat is de praktijk? Het goede nieuws is in ieder geval dat het aantal

overschrijdingen van de norm voor chronische blootstelling sinds de referentieperiode 2011-2013 met ruim 50 procent is afgenomen. Ook het aantal metingen waarbij de norm voor acute blootstelling wordt overschreden, is met ongeveer 65 procent afgenomen. Minder goed nieuws is dat de afname van het aantal normoverschrijdingen sinds 2018 afvlakt en er nog veel werk aan de winkel is om het einddoel te halen. Voor 2021 lijkt de trend van het driejaarlijks voortschrijdend gemiddelde voor de chronische blootstelling licht op te lopen, terwijl de jaarwaarde van 2021 licht afneemt. De jaarwaarden vallen in die periode nog wel in de onzekerheid van de trend. Ook het aantal locaties waar de norm voor een of meerdere stoffen wordt overschreden, is tussen 2013 en 2021 amper afgenomen. Dat komt doordat volgens het *one-out/all-out* principe van de KRW een locatie al normoverschrijdend is als er één stof boven de norm wordt aangetroffen. Vanuit de ecologie geredeneerd is dat een begrijpelijke manier van denken: afhankelijk van de mate van overschrijding en de eigenschappen van een stof kan één toxische stof immers al tot significante effecten op het waterleven leiden.

Aantal overschrijdingen van normen gewasbescherming volgens Kaderrichtlijn Water

Bron: www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl

PBL/dec22
www.clo.nl/nlo54709

Twee maten

Op meetlocaties bij boomkwekerijen, bloembollen, fruitteelt en glastuinbouw worden de meeste normoverschrijdingen aangetroffen. Op de meeste meetlocaties wordt de norm voor minder dan 10 procent van het totale aantal te meten stoffen overschreden. Verbetering van de waterkwaliteit is daarom mogelijk door vooral de meest vervuulende stoffen aan te pakken. Het ingewikkelde hier is dat er letterlijk met twee maten wordt gemeten. Het toelatingscriterium voor gewasbeschermingsmiddelen is in het algemeen soepeler dan de waterkwaliteitsnormen volgens de KRW. Maar dan nog: naast de KRW-normen worden ook de toelatingscriteria veelvuldig overschreden. Dit kan erop duiden dat stoffen niet altijd volgens het voorschrift worden gebruikt. Maar er zijn volgens de opstellers van het rapport ook tekortkomingen in de nationale toelatingsprocedure van de middelen. Die zou namelijk niet met alle mogelijke emissieroutes rekening houden.<

De cijfers komen uit het Compendium voor de leefomgeving en de Bestrijdingsmiddelenatlas.

redactie@vakbladnbl.nl